

L'HIVER A CESSÉ

Springtime Reveries

NIENKE OOSTENRIJK
SOPRANO

LAURA DE LANGE
PIANO

Franz Schubert (1797-1828)

- 1 **Viola** D 786 (13:17)

Samuel de Lange Jr. (1840-1911)

- 2 **Ein Fichtenbaum steht einsam** op. 26 nr. 5 (1:45)

Edvard Grieg (1843-1907)

- 3 **På Norges nøgne fjelde** op. 59 nr. 2 (1:49)

- 4 **Med en Primula Veris** op. 26 nr. 4 (2:25)

Felix Mendelssohn (1809-1847)

- 5 **Das erste Veilchen** op. 19 nr. 2 (2:25)

Hugo Wolf (1860-1903)

- 6 **Zitronenfalter im April** (from: Mörike-Lieder nr. 18) (2:00)

Gabriel Fauré (1845-1924)

- 7 **L'Hiver a cessé** op. 61 nr. 9 (3:26)

Franz Schubert

- 8 **Im Frühling** D 882 (4:37)

Edvard Grieg

- 9 **Foraarsregn** op. 49 nr. 6 (3:11)

Samuel de Lange Jr.

- 10 **Frühlingsnacht** op. 84 nr. 3 (2:41)

Felix Mendelssohn

- 11 **Frühlingslied** op. 47 nr. 3 (2:50)

Hugo Wolf

- 12 **Im Frühling** (from: Mörike-Lieder nr. 13) (4:19)

- 13 **Er ist's** (from: Mörike-Lieder nr. 6) (1:32)

Gabriel Fauré

- 14 **La Fée aux Chansons** op. 26 nr. 2 (1:55)

Total playing time: 48:20 min

Winter has ended

Springtime Reveries

This selection of vernal songs depicts spring in various musical ways. A common thread in most if not all songs is that on a first level Spring is seen as the force of nature that chases away Winter and thereafter keeps the cold at a distance. On a second level the songs vary widely.

In the focal point of the program, the allegorical song *Viola* by Franz Schubert (1) spring itself and the flowers are personified. Spring is the lover and bridegroom-to-be of Viola, the well-known violet. Viola, in all her beauty, prepares herself for the oncoming reunion with her bridegroom. On her way to her lover Viola is attacked by an unexpected, icy cold, which is also portrayed in the piano part. She suddenly realizes that she has been extremely naïve! An early death for Viola is unavoidable, as she cannot endure the extreme cold. Spring, appearing as sovereign leader of the flowers at the dramatic moment when his sweetheart goes missing, disperses as it were an "AMBER Alert" among the flowers, urging them to search for Viola, ultimately to no avail. Although they do find Viola, they come too late to rescue her. In the final verse, the snowdrops, that had awoken Viola, are transformed to funeral bells (as heard in the piano at the close of the song). In this striking and through-composed song, aspects of Schubert's own life are revealed. "Viola" is a metaphor for his own vulnerable soul and health, which could not withstand the forces of disease. She succumbs to her intense longing for love and warmth, pining away in shame and lone-

liness. Schubert expresses this state of mind in music and moves the listener profoundly. The misery can almost be felt physically. It should be added that Schubert wrote the text in co-operation with Franz von Schober, with whom he shared his life during the time they both fell ill with the same disease. Von Schober wrote his poems exclusively for Schubert. They used to call their combined efforts “Schobert“.

Instead of laments and forces of fate and nature, dreams about the sun during its winter absence are expressed in Heinrich Heine’s poem “Ein Fichtenbaum steht einsam” (*The lonely Firtree*; 2), and its Norwegian counterpart *På Norges nøgne Fjelde* (3). And dreams are followed by some odes to vernal happiness such as “Med en Primula Veris” (*The first Primrose*; 4) and “Das erste Veilchen” (*The first Violet*; 5). The violet and the primrose are the first flowers to proclaim the rite of spring, and with it love, hope and joy.

The sun is addressed reproachfully in Eduard Mörike’s poem ”Zitronenfalter” (Brimstone Butterfly; 6). The sun can be a deceitful, unpredictable force of nature. In the music we catch the trivial grief poured forth by a hungry and thirsty little butterfly. This lamenting about the fatal powers of the vernal season is again followed by an ode of effusive joy. In Paul Verlaine’s poem “L’Hiver a cessé” (*Winter has ended*; 7), the title-song of this CD, the inspiration of spring is spread from one soul to another. The poet experiences spring in his soul, and the saddest heart must surrender to the immense joy spreading through the air.

The theme of fate, so obvious in “Viola”, can be perceived much less explicitly in Schubert’s song on a text by Ernst Schulze “Im Frühling” (*In Spring*; 8). The central theme here is unattainable love and happiness. Most poems of Schulze were inspired by his love for Adelheid and Cäcilie Tychsen, the daughters of a celebrated Orientalist and theologian. Neither sister returned his affection. When Schulze wrote this poem in 1815 he still had some hope of winning Adelheid. In 1813 the two had gone for a walk by a mountainside lake in which many of the poem’s background conditions prevailed : “deep in the dark rocky stream the sky ... and her reflection in that sky”. Two years later, in the springtime of 1815, he revisited this place alone. Much in his life had now changed for the worse, but the mountainside lake had not. The poem “Im Frühling” is a perfect example of self-delusion and melancholy. Although the opening verses describe his happiness in love, the poem never speaks of any reciprocation (both girls finally refused to see him and he was banned from their house). For this song Schubert chose a special form, that of theme and variations. This form is perfect to express the concept of “the same, yet not the same”. The theme of this song is the last and most refined metamorphosis of a tune that had run like a thread through his life. Schubert wove this melody into several compositions. Perhaps Schulze’s poem brought to mind his old tune; an echo of the springtime of Schubert’s own life, when he loved the soprano Therese Grob. The song “Im Frühling” combines the happy memories with the regret of unattainable love.

Grieg’s “Forårsregn” (*Spring Showers*; 9) evokes a euphoric sense of youthful happiness. Here the rains remind the poet Holger Drachmann of his youth.

In the raindrops he hears pearl-like music made by fairies hiding under dripping leaves. They play their little harps scattering sparkling rain like orchestral waterfalls in a sea of budding green. We hear many arpeggios bubbling up from the piano, imitating their harps, evoking a mysterious, springtime atmosphere.

The vernal season even functions as a powerful opiate in the song “Frühlingsnacht” (*Spring Night*; 10) by Samuel de Lange Jr. The poet, Duchess W. von Württemberg, evokes through the text sensual vernal forces. Two lovers become intoxicated by the forces of spring: the smells of flowers and the singing of nightingales. Singer and pianist combine to simulate the drunken lovers. The idea of drunkenness can be heard and felt by the listener.

In Mendelssohn’s “Frühlingslied” (*Spring Song*; 11) the poet Nikolaus Lenau describes the vernal season as a divine force felt on earth. The very soul feels the breath of spring. In the text Winter steals the freedom from the soul, making it feel imprisoned. Spring, however, sets it free again and brings life, love and hope.

The two songs “Er ist’s” (*It’s Him*; 13) and “Im Frühling” (*In Spring*; 12) are by Hugo Wolf set to poems by Eduard Mörike. Both poems are also to be found in Mörike’s great Bildungs-novel “Maler Nolten”, in which Mörike outlines and interprets his own psychological development. Nolten hears the song “Er ist’s” in a courtyard through the bars of his prison. The first impression of this poem is a vernal landscape, and the poet is highly attentive to what is going

on around him. He sees in the distance the fluttering blueness in the air that looks like a ribbon. The atmosphere is in gentle movement spreading sweet familiar scents and the violets are awakening. The poem has to do exclusively with sense experience : at first the sense of sight, subsequently the sense of smell and lastly the sense of hearing, which triggers a feeling of jubilation. The German title “Er ist’s“ strikes the English-speaking reader who would translate “It’s him”. But “Er” refers to the masculine German word Frühling (Spring). In the German version Mörike deftly employs the masculine word in the title and transforming it within the poem as he progresses from a distant “he” to a close “you” relationship with spring itself. In the end the poet addresses spring as a long-expected person : ”Spring, it’s you!”

“Im Frühling” is also a song of great longing. The poet lies on a hill in the springtime, observing nature around him. He asks his imagined love where she lives and muses that he might live with her. Yet, his heart understands that she, like the Zephyr, has no home. When will his heart, open in longing and hope, be stilled? The poet’s vision invokes the cloud, the river, the sun’s golden kiss. His dazzled eyes close as if in sleep, while his ears hear only the buzz of a bee. His thoughts wander, flitting from happiness to lament. What memories are being formed in this reverie? They are memories of days now past and memories too interior to express. At the end of the song the singer enters, once more focused on his yet unfulfilled yearning. What memories? Thoughts of the “Alte unnennbare Tage!” (Old nameless days). The gravity underlying this final phrase has lingered barely beneath the surface all along, unstated but keenly felt.

“La Fée aux Chansons“ (*The Fairy of Songs*; 14) completes this cycle of spring-songs. The fairy is the singing-teacher of the birds, a task she tackles very seriously and strictly: birds that sing out of tune are thrashed with a little twig. But she is very sad when all the naughty little birds flee to warm, far-off regions. In winter, she pines away and her grassy headdress withers. But by dreaming up new songs, the joy of spring is approaching so that the cycle can start all over again : “A new spring and a new sound.”

Nienke Oostenrijk / Sarah Barrett (translation)

Nienke Oostenrijk

Dutch soprano Nienke Oostenrijk studied at the Sweelinck School of Music in Amsterdam after having gained her MA in History at the State University in Groningen. She studied with Margaret Honig, Cora Canne Meijer and Arleen Auger and participated in master-classes with Elly Ameling and Robert Holl.

Nienke Oostenrijk is a much sought-after Lieder performer and concert soloist. With conductors such as Jaap van Zweden, Frans Brüggen, Jac van Steen, John Nelson, Jos van Veldhoven and Jan-Willem de Vriend she performed Bach's *Matthew Passion*, his *Weihnachtsoratorium*, Mozart's *Requiem*, *Mass in c* and *Davide penitente*, Pergolesi's *Stabat Mater* and Händel's *Messiah*, in The Netherlands, Germany and France.

Nienke has sung the role of Konstanze in Mozart's *Die Entführung aus dem Serail*. Other roles include Pamina in Mozart's *Die Zauberflöte*, Sophie in Strauss' *Der Rosenkavalier* and Tebaldo in Verdi's *Don Carlos*, with conductors such as Kees Bakels, Marc Soustrot, Friedrich Haider, and Carlo Rizzi.

Her CD's were very well received in the press. Her recordings include *Bach aria's* for soprano and oboe, with her sister Pauline, and Verhulst's *Mass in As*, with the Residentie Orchestra, conducted by Matthias Bamert.

Nienke has performed for many dignitaries, e.g. at the wedding ceremony of Prince Friso and Princess Mabel (Delft, 2004), and on the occasion of the Zilveren Regeringsjubileum of Queen Beatrix of the Netherlands (2005, The Hague).

Nienke her passion for chamber music and Lieder recitals is reflected in the many concerts she has given with a large variety of musicians, among others string quartets (Schönberg, Daniël), her sister Pauline (oboe) and pianists Marianne Boer and Laura de Lange.

nienkeoostenrijk.nl

Laura de Lange

Pianist Laura de Lange is very active in the field of chamber music and Lieder accompaniment, frequently performing with singers Wiard Witholt and Nienke Oostenrijk. Over the years she played many concerts with Jascha Albracht (violoncello), Joachim Eijlander (violoncello) and Roeland Jagers (viola). Because of her interest in musical theatre she also collaborates with actor/singer Kelvin Wormgoor. Laura has given concerts in the Netherlands - the Amsterdam Concertgebouw and the Rotterdam concert hall De Doelen among them - and abroad, in major cities in France and Germany. In addition, she regularly performs for Dutch radio stations. Laura is being coached by Hans Eijsackers.

Laura's concerts stand out for their carefully selected programs and her accompanying oral explanations. She elucidates the works and outlines the lives of the composers in an accessible manner, which strengthens the bond with audiences, creates greater involvement, and makes listening more enjoyable. More than a decade of enthusiastic audience response has convinced Laura of the added value of oral explanations to concerts. In 2012 she was invited by the Amsterdam Conservatory to give a lecture on this subject. Additional lectures will follow.

The romantic music of her ancestors Daniel and Samuel de Lange Jr. plays an important part in her musical life. Establishing the De Lange Foundation, she has revived interest in the musical legacy of these composers, who were once famous, major characters in the Dutch musical scene, but are now virtually forgotten.

Laura has recorded two CDs exclusively dedicated to the music of her forefathers which have been acclaimed by public and press alike. A review of the violoncello/piano works by Samuel de Lange Jr. in the monthly magazine 'Luister' mentioned "...the impressive performance of Laura de Lange, who turns out to be a formidable pianist endowed with high musical sensitivity". The Rotterdam concert hall De Doelen invited her to organise a festival day prominently featuring the music of her forefathers.

lauradelange.nl

L' Hiver a cessé

Springtime Reveries

In deze cyclus van lenteliederen wordt het voorjaar op zeer uiteenlopende manieren muzikaal verbeeld. In het allegorische lied “Viola” van Franz Schubert (1) worden zowel de lente als de bloemen voorgesteld als mensen. De lente is in dit lied de minnaar en aanstaande bruidegom van Viola, het ons bekende viooltje. Ook verschijnt de lente als leider van het bloemenvolk op het dramatische moment dat het viooltje, lievelinge en uitverkorene van de Lenteprijs, wordt vermist. Hij zendt als het ware onder de bloemen een muzikaal “AMBER Alert” uit om Viola te zoeken. Tegenover deze klaagzang en noodlottige krachten van de lente staan de lofzangen in “Das erste Veilchen” (5) en “Med en Primula Veris” (4). Het viooltje en de primula (sleutelbloem) verkondigen als eerste voorjaarsbloemen de wederkomst van de lente en daarmee de terugkeer van liefde, hoop en vreugde.

De afwezigheid van de lentezon en het dromen daarover wordt bezongen in Heinrich Heines gedicht “Ein Fichtenbaum steht einsam” (2) en in de Noorse variant daarvan “På Norges nøgne fjelde” (3). In het lied “Zitronenfalter” (6), op tekst van Eduard Mörike, wordt de zon zelfs verwijtend toegesproken : de lente als bedrieglijke, onvoorspelbare en grillige natuurkracht. In de muziek horen wij klein vlinderleed, door toedoen van de wrede zon, gezongen vanuit het perspectief van een hongerig en dorstig vlindertje, dat te vroeg in april door de zon wordt gewekt.

En dan is er ook nog de lente als geneeskundige kracht voor het droeve, bedrukte hart, dat opbloeit tezamen met alle lentebloesem in de voor-

jaarszon. Daarbij doet de ene ziel de andere hoger opvlammen door de krachten van de lente in het lied “L’Hiver a cessé” (7), de titelsong van deze CD, van Gabriel Fauré op een gedicht van Paul Verlaine.

In het samenstellen van dit liederenrecital rondom het thema lente - meer specifiek de lente die als natuurkracht koning winter verdringt - stond van meet af aan één groot werk centraal, het eerder genoemde “Viola” van Schubert. “Viola” is het muzikale relaas van een onschuldig viooltje dat zich, vol verwachting, liefdevol laaft aan de eerste warmte van de lentezon. Vroeg gewekt door het luiden van de eerste sneeuwklorkjes, hoorbaar in de pianobegeleiding, bereidt zij zich op haar allermooist voor op de aanstaande ontmoeting met haar bruidegom, de lente. In vol fluwelen ornaat en onderweg naar haar geliefde, wordt Viola overvallen door een onverwachte, ijzige kou, die hoorbaar is in de dreigende pianobegeleiding. Zij realiseert zich dat zij in haar enthousiasme naïef is geweest : ze heeft geen rekening gehouden met een slechtweer scenario! Een voortijdige dood voor Viola is onafwendbaar, zij is immers tegen deze extreme koude niet bestand.

Het hele verhaal over Viola is door Schubert liefdevol en dramatisch expressief gecomponeerd. Zo worden de liefelijk getoonzette sneeuwklorkjes die Viola doen ontwaken uiteindelijk pianistische doodsklokken in het slotkwatrijn. Zo horen wij in de muziek hoe de dode Viola, beweend door bevriende bloemen, uitgeluid wordt, terwijl zij nog volop had kunnen bloeien.

Schubert heeft veel van zichzelf verwerkt in dit opvallende en uit zijn krachten gegroeide lied. Het lied is een metafoor voor zijn eigen kwetsbare ziel en zijn gezondheid, die ondermijnd werd door bacteriële krachten van de natuur.

En zo bezwijkt Viola onder haar hevige verlangen naar liefde en warmte. Zij kwijnt weg in schaamte en eenzaamheid. De wijze waarop Schubert deze gemoedstoestand verklankt grijpt de luisteraar intens aan; het lijden is bijna fysiek voelbaar in de muziek. Het isolement en het lijden waaraan Schubert werd blootgesteld als gevolg van de infecties die hij opliep tijdens een amoureuus avontuur, maakten dat hij zich kon vereenzelvigen met Viola. Overigens is de tekst van Viola geschreven samen met een intieme vriend en huisgenoot van Schubert, Von Schober, toen zij samen ziek werden. Von Schober schreef zijn gedichten uitsluitend voor Schubert en daarom noemden zij hun gezamenlijke werk soms ook wel het werk van Schobert.

De noodlotsgedachte, zo sterk aanwezig in “Viola”, is minder dominant in een ander Frühlingslied van Schubert, “Im Frühling” (8). Daarin staat het thema van onbereikbaar geluk centraal. De tekst is van de dichter Ernst Schulze, die een eigen ervaring beschrijft en idealiseert. In 1813 had hij gewandeld langs een bergmeer met een vrouw op wie hij erg verliefd was, maar die liefde bleek niet wederzijds. Twee jaar later is hij weer op diezelfde plek, maar nu zonder haar. Het gedicht is nostalgisch en weemoedig maar niet zonder hoop door de poëtische beschrijving van de lente en de natuur. Schubert heeft met liefdevolle aandacht aan dit lied gewerkt. Bijzonder is dat de begeleiding bestaat uit variaties op het thema van de zangmelodie. Hierbij vertegenwoordigt de pianobegeleiding vooral het gelukkige verleden. De stem heft een melodie aan die eerst doet denken aan een volksliedje, maar die vokale lijn ondergaat in elke strofe subtiele veranderingen, die uitdrukking geven aan de dichter's nostalgische gevoelens over vervlogen

hoop en onbereikbaar geluk. Deze melodie komt overigens in meerdere werken van Schubert terug. Wellicht een melodische associatie met zijn gelukkigste tijd waarin hij verliefd was op de sopraan Therese Grob. Naast het melancholische terugdenken aan een vroegere liefde heeft Schubert in de begeleiding ook natuurlyriek willen uitdrukken. Alsof hij bij het schrijven de tinteling van het voorjaar voelde.

Een volgend lied waarin de lente het euforische geluksgevoel van de jeugd in de herinnering oproept, is “Foraarsregn” (9) van Edvard Grieg. Hier zijn het specifiek de lenteregens die de dichter Holger Drachmann weer terugbrengen naar zijn jeugd. Hij hoort in het geruis van de regendruppels muziek van elfjes die zich verstoppen onder druppelende bladeren. Elfjes die, op hun harpjes, parelende regentonen als orkestrale watervallen rondstrooien in een zee van ontluikend groen. Grieg werd muzikaal geïnspireerd door deze poëzie: uit de piano klinken vele lente-arpeggio's op. De piano imiteert zo de elfenharpjes en de zangstem roept een sprookjesachtige lentesfeer op.

Eveneens een bijzondere kracht heeft het voorjaar in het lied “Frühlingsnacht” (10) van Samuel de Lange jr. In dit gedicht van Herzogin W. von Württemberg fungeert de lente zelfs als opiaat. Zinnenbedwelmende lentekrachten worden door de hertogin beschreven. Alle zintuigen van de ik en haar geliefde raken bedweld in een ware lenteorgie van vele tinten groen, bloemengeuren en nachtegaalgezang. Als waren zij dronken, begeven de pianiste en de zangeres zich door dit lied. Het idee van dronkenschap is muzikaal inventief uitgewerkt door de componist en is hoor- en voelbaar voor de luisteraar.

“Frühlingslied” (11) van Felix Mendelssohn op tekst van Nikolaus Lenau beschrijft het voorjaar als een hemelse kracht op aarde. Samen vormen tekst en muziek een ode aan de lente. In de winter wordt iets aan de menselijke zielskracht ontnomen, de ziel voelt zich opgesloten. De lente echter bevrijdt haar weer en brengt leven, liefde en hoop. De lente is hemels! Het is de ziel zelf die de lentedem voelt.

Tot slot zijn er twee lenteliederen van Hugo Wolf op tekst van Eduard Mörike, “Er ist’s” (13) en “Im Frühling” (12). Wolf verklaarde dat men zijn liederen niet begrijpen kan als men niet Mörike’s roman “Maler Nolten” heeft gelezen. In dit autobiografische werk zijn, naar voorbeeld van Goethe’s “Wilhelm Meisters Lehrjahre”, tussen het proza enkele gedichten geplaatst, waarin Mörike de essentie van zijn gekwelde persoonlijkheid vervat en die vrijwel alle door Wolf zijn getoonzet. “Er ist’s” is een gedicht over pure blijdschap. Er ist’s : daar is ze... de lente, die haar blauwe band door de lucht laat wapperen. De lente prikkelt alle zintuigen van de dichter en geeft hem nieuwe levenszin, wat gesymboliseerd wordt door de harp-arpeggio’s in de pianopartij. Verlicht door deze zinnenprikkeling spreekt de dichter het voorjaar aan als een lang verwachte persoon : “Frühling, ja du bist’s! Dich hab' ich vernommen!” De juichende toon van het gedicht wordt door Wolf prachtig verklankt. Steeds hoger modulerend volgt de stem de euforische toon, gevolgd door een jubelend naspel dat maar niet eindigen wil en dat in plaats van het lied te besluiten de vleugels openslaat en doet denken aan een vogel die in de oneindige blauwe lucht wegvliegt. Niet alle lentes zijn vrolijk bij Mörike. Volkomen contrasterend met “Er ist’s” is de herfstdroeve elegie “Im Frühling” (12). Alhoewel het een natuurbeeld oproept (Mörike ligt te dromen op een heuvel) is het volkomen naar binnen

gekeerd. De wolk wordt zijn verbeelding, de zonnebloem zijn open gemoed, en in het schemerlicht tussen het gebladerte doemt het verleden op: “Alte unnennbare Tage”. De “all-einzige Liebe” heeft, net als de wind en de wolken, geen huis. Het is één ideaal, maar met vele gestalten : de onbereikbare liefde, “wann werd' ich gestillt?” Wolf heeft van het gedicht “Im Frühling” één van zijn meest weemoedige en meest indringende composities gemaakt.

De gelatenheid en het verlangen van de dichter, die via de natuur tevergeefs een vervlogen beleving wil oproepen, heeft hij op magische wijze getoonzet. De onrustige hunkering van de dichter (aangeduid met “leidenschaftlich”) wordt afgewisseld met rustige passages (aangeduid met “ruhig”) wanneer even de rust van de natuur in het dichtersgemoed is gedaald. De “leidenschaftliche” hunkering bereikt een climax op het woord “Lieben”. Wolf heeft goed gevoeld dat het gedicht over onbereikbare liefde gaat. Het opgaan in de natuur om hem heen brengt in het laatste deel van het lied weer even rust (leise) om dan nog één keer plaats te maken voor onrust en verlangen onder de woorden “halb ist es Lust, halb ist es Klage”. De hunkering verdwijnt uiteindelijk in de herinnering (“Dämmerung”), gelaten uitgedrukt in de laatste woorden “Alte unnennbare Tage”. Een zoekend gedicht zonder antwoorden. Met de keuze voor een vragend slotakkoord, dat bewust níet oplost naar de hoofdtoonsoort, creëert Wolf een muzikaal “open einde”.

Met “La Fée aux Chansons” (14), de liederenfee van Gabriel Fauré, is deze cyclus van lente-liederen rond. De fee is de lerares van de zangvogels, een taak die zij zeer serieus en streng aanpakt : vogeltjes die onzuiver zingen, krijgen er met een twijgje van langs. Maar ze is heel verdrietig als al die stoute vogeltjes de wijk nemen naar verre, warme oorden. Zij verpietert in de winter, zij voelt

zich eenzaam en haar graskapsel verdort, maar door vooruit te werken en alvast liedjes te bedenken droomt de fee de nieuwe lente naar zich toe en kan de cyclus weer van voren af aan beginnen : “Een nieuwe lente en een nieuw geluid” (de openingszin van Herman Gorter’s “Mei”).

Nienke Oostenrijk

Nienke Oostenrijk

De sopraan Nienke Oostenrijk behaalde eerst haar doctoraalexamen geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen alvorens aan haar zangopleiding aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam te beginnen. Zij studeerde bij Margreet Honig, Cora Canne Meijer, Arleen Auger en volgde masterclasses bij Elly Ameling en Robert Holl.

Nienke Oostenrijk is een veelgevraagd concertsoliste. Met dirigenten als Jaap van Zweden, Frans Brüggen, Jac van Steen, John Nelson, Jos van Veldhoven en Jan-Willem de Vriend was zij vele malen te horen in Bach’s Matthäus en Johannes Passie, alsmede zijn Weihnachtsoratorium, het Requiem, de Mis in c en het Davide penitente van Mozart, het Stabat Mater van Pergolesi en de Messiah van Händel. Ook soleerde zij bij de Berliner Singakademie o.l.v. Achim Zimmermann in het Konzerthaus Berlin.

Het opera-repertoire van Nienke Oostenrijk omvat meerdere rollen uit het stemvak voor hoge sopraan. In de jaren negentig vertolkte zij onder meer Konstanze in Mozart's *Die Entführung aus dem Serail* in het Theater van Erfurt, Pamina in Mozart's *Die Zauberflöte*, Sophie in Strauss' *Der Rosenkavalier* en Tebaldo in Verdi's *Don Carlos*, met dirigenten als Kees Bakels, Marc Soustrot, Friedrich Haider en Carlo Rizzi. Met het Orchestre de Picardie onder leiding van Nicholas Milton zong zij recent de *Scena di Berenice* van zowel J. Haydn als van C.W. Gluck.

De cd "Bach aria's voor sopraan en hobo", die zij maakte met haar zus Pauline, werd in de pers geprezen vanwege de stijlvastheid en virtuositeit van uitvoering en werd in 2012 genomineerd voor een Edison. De opname van de compositie *En Hollande* van Leo Samama, tezamen met het Daniël Kwartet, werd door Luister met een 10 beoordeeld. Voorts is Nienke Oostenrijk te horen met het Residentie Orkest, onder leiding van Matthias Bamert, in de *Mis in As* van Verhulst. Deze uitvoering op cd en haar solistische bijdragen werden zowel in de landelijke pers als in het gerenommeerde tijdschrift Gramophone lovend besproken.

In April 2004 leverde Nienke een muzikale bijdrage aan het huwelijk van Prins Friso en Prinses Mabel in de Oude Kerk te Delft, met de aria *Magna Res est Amor* van Hendrik Andriessen. In november 2005 zong Nienke ter gelegenheid van het Zilveren Regeringsjubileum voor Koningin Beatrix in de Gothische Zaal van de Raad van State.

Afgelopen jaren heeft zij veel samengewerkt met Wiecher Mandemaker en Barend Schuurman in het kader van de *Bach cantate* uitvoeringen in de Laurenskerk te Rotterdam. Ook was zij regelmatig te horen en te zien op radio en televisie in programma's als de Tiende van Tijn, De Klassieken en het Avondconcert op radio 4.

Nienke haar passie voor kamermuziek en liedrecitals uit zich in een veelheid van concerten die zij in wisselende samenstellingen geeft, onder meer met haar zus Pauline en de pianistes Marianne Boer en Laura de Lange.

nienkeoostenrijk.nl

Laura de Lange

Laura de Lange is zeer actief op het gebied van kamermuziek en liedbegeleiding. Zij is pianiste van onder anderen de vocalisten Wiard Witholt en Nienke Oostenrijk. Jarenlang speelde ze in duo-bezetting met onder meer Jascha Albracht (cello), Joachim Eijlander (cello) en Roeland Jagers (altviool).

Haar liefde voor muziektheater kan ze kwijt in de samenwerking met acteur/zanger Kelvin Wormgoor en in vele theaterproducties.

Laura gaf concerten in Nederland, onder meer in het Concertgebouw en de Doelen, maar ook in het buitenland, met name in de grote Franse steden en Duitsland. Ook op de radio is ze regelmatig te horen. Ze wordt gecoacht door Hans Eijsackers.

Typerend voor haar concerten zijn de zorgvuldig samengestelde programma's en haar mondelinge toelichtingen tijdens het concert. Ze belicht op toegankelijke wijze de composities en componisten die centraal staan en zorgt daarmee voor een grote betrokkenheid van het publiek bij de muziek, extra luisterplezier en een gevoel van intenser contact tussen de musici en de toehoorders.

Ruim tien jaar ervaring met het vertellen over muziek en de talloze enthousiaste reacties van het publiek daarop hebben haar diep overtuigd van de grote meerwaarde ervan in de concertpraktijk. In 2012 werd zij door het Conservatorium van Amsterdam uitgenodigd om hierover een gastcollege te geven. Voor de nabije toekomst staan opnieuw gastlessen op de agenda.

De romantische muziek van haar voorvaders Daniël de Lange en Samuel de Lange jr. neemt een belangrijke plaats in in haar muzikale leven. Zij bracht met Stichting De Lange (www.stichtingdelange.nl) de artistieke nalatenschap van deze destijds befaamde, maar een eeuw later bijna vergeten componisten en grootheden in het Nederlandse muziekleven weer onder de aandacht.

Ze nam twee cd's op met uitsluitend werken van haar voorvaders. Die cd's werden zeer positief ontvangen door publiek en pers. Naar aanleiding van haar cd met cello/piano-werken van De Lange jr. schreef het maandblad "Luister" over: "...het imposante spel van Laura de Lange, die zich hier ontpopt tot een pianiste van formaat en van hoge muzikale sensitiviteit."

lauradelange.nl

Franz Schubert

1. Viola

(Franz von Schober)

Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein,
In den Auen läutest du,
Läutest in dem stillen Hain,
Läute immer, läute zu, läute immer zu!

Denn du kündest frohe Zeit,
Frühling naht, der Bräutigam,
Kommt mit Sieg vom Winterstreit,
Dem er seine Eiswehr nahm.

Darum schwingt der goldne Stift,
Daß dein Silberhelm erschallt,
Und dein liebliches Gedüft
Leis' wie Schmeichelruf entwallt:

Daß die Blumen in der Erd'
Steigen aus dem düstern Nest,
Und des Bräutigams sich wert
Schmücken zu dem Hochzeitsfest.

Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein,
In den Auen läutest du,
Läutest in dem stillen Hain,
Läut' die Blumen aus der Ruh'!

Du Viola, zartes Kind,
Hörst zuerst den Wonnelaut,
Und sie stehet auf geschwind,
Schmücket sorglich sich als Braut.

Hüllet sich in's grüne Kleid,
Nimmt den Mantel sammetblau,
Nimmt das güldene Geschmeid,
Und den Brilliantentau.

Eilt dann fort mit mächt'gem Schritt,
Nur den Freund im treuen Sinn,
Ganz von Liebesglück durchglüht,
Sieht nicht her und sieht nicht hin.

Doch ein ängstliches Gefühl
Ihre kleine Brust durchwallt,
Denn es ist noch rings so still,
Und die Lüfte weh'n so kalt.

Und sie hemmt den schnellen Lauf,
Schon bestrahlt von Sonnenschein,
Doch mit Schrecken blickt sie auf,
Denn sie stehet ganz allein.

Schwestern nicht, nicht Bräutigam,
Zugedrungen! und verschmäht!
Da durchschauert sie die Scham,
Fliehet wie vom Sturm geweht.

Fliehet an den fernsten Ort,
Wo sie Gras und Schatten deckt,
Späht und lauschet immerfort,
Ob was rauschet und sich regt.

Und gekränket und getäuscht
Sitzet sie und schluchzt und weint,
Von der tiefsten Angst zerfleischt,
Ob kein Nahender erscheint.

Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein,
In den Auen läutest du,
Läutest in dem stillen Hain,
Läut die Schwestern ihr herzu!

Rose nahet, Lilie schwankt,
Tulp' und Hyazinthe schwellt,
Windling kommt daher gerankt,
Und Narciss' hat sich gesellt.

Da der Frühling nun erscheint,
Und das frohe Fest beginnt,
Sieht er alle, die vereint,
Und vermißt sein liebstes Kind.

Alle schickt er suchend fort,
Um die eine, die ihm wert,

Und sie kommen an den Ort,
Wo sie einsam sich verzehrt.

Doch es sitzt das liebe Kind
Stumm und bleich, das Haupt gebückt,
Ach! der Lieb' und Sehnsucht Schmerz
Hat die Zärtliche erdrückt.

Schneeglöcklein, o Schneeglöcklein,
In den Auen läutest du,
Läutest in dem stillen Hain,
Läut Viola sanfte Ruh'.

Samuel de Lange jr.

2. Ein Fichtenbaum steht einsam

(Heinrich Heine)

Ein Fichtenbaum steht einsam
Im Norden auf kahler Höh';
Ihn schläfert; mit weißer Decke
Umhüllen ihn Eis und Schnee.

Er träumt von einer Palme,
Die, fern im Morgenland,
Einsam und schweigend trauert
Auf brennender Felsenwand.

Edvard Grieg

3. På Norges nøgne fjelde

(Heinrich Heine / John Olaf Paulsen)

På Norges nøgne fjelde
en gran så ensom står.
Den slumrer; et snehvidt lagen
omkring den Vinteren slår.

Den drømmer om en palme,
der fjernt i morgenland
sørger forladt og stille
i ørkenens hede sand.

Edvard Grieg

4. Med en Primula Veris

(John Olaf Paulsen)

Du Vårens milde, skønne Barn,
tag Vårens første Blomme,
og kast den ej, fordi du ved,
at Somrens Roser komme.

Ak, vist er Somren lys og smuk
og rig er Livets Høst,
men Våren er den dejligste
med Elskovs Leg og Lyst.

Og du og jeg, min ranke Mø,
står jo i Vårens Rødme!
Så tag da min Blomst,
men giv igjen dit unge Hjertes Sødme.

Felix Mendelssohn

5. Das Erste Veilchen

(Karl Egon Ebert)

Als ich das erste Veilchen erblickt,
Wie war ich von Farben und Duft entzückt!
Die Botin des Lenzes drückt' ich voll Lust
An meine schwellende, hoffende Brust.

Der Lenz ist vorüber, das Veilchen ist tot;
Rings steh'n viel Blumen blau und rot,
Ich stehe inmitten, und sehe sie kaum,
Das Veilchen erscheint mir
im Frühlingstraum.

Hugo Wolf

6. Zitronenfalter im April

(Eduard Mörike)

Grausame Frühlingssonne,
du weckst mich vor der Zeit,
dem nur in Maienwonne
die zarte Kost gedeiht!

Ist nicht ein liebes Mädchen hier,
das auf der Rosenlippe mir
ein Tröpfchen Honig beut,
so muß ich jämmerlich vergehn
und wird der Mai mich nimmer sehn
in meinem gelben Kleid.

Gabriel Fauré

7. L'Hiver a cessé

(Paul Verlaine)

L'hiver a cessé : la lumière est tiède
Et danse, du sol au firmament clair.
Il faut que le coeur le plus triste cède
À l'immense joie éparse dans l'air.

J'ai depuis un an le printemps dans l'âme
Et le vert retour du doux floral,
Ainsi qu'une flamme entoure une flamme,
Met de l'idéal sur mon idéal.

Le ciel bleu prolonge, exhausse et couronne
L'immuable azur où rit mon amour
La saison est belle et ma part est bonne
Et tous mes espoirs ont enfin leur tour.

Que vienne l'été ! que viennent encore
L'automne et l'hiver ! Et chaque saison
Me sera charmante, ô Toi que décore
Cette fantaisie et cette raison!

Franz Schubert

8. Im Frühling

(Ernst Schulze)

Still sitz' ich an des Hügels Hang,
Der Himmel ist so klar,
Das Lüftchen spielt im grünen Tal.
Wo ich beim ersten Frühlingsstrahl
Einst, ach so glücklich war.

Wo ich an ihrer Seite ging
So traulich und so nah,
Und tief im dunklen Felsenquell
Den schönen Himmel blau und hell
Und sie im Himmel sah.

Sieh, wie der bunte Frühling schon
Aus Knosp' und Blüte blickt!
Nicht alle Blüten sind mir gleich,
Am liebsten pflückt ich von dem Zweig,
Von welchem sie gepflückt!

Denn alles ist wie damals noch,
Die Blumen, das Gefild;
Die Sonne scheint nicht minder hell,
Nicht minder freundlich schwimmt im Quell
Das blaue Himmelsbild.

Es wandeln nur sich Will und Wahn,
Es wechseln Lust und Streit,
Vorüber flieht der Liebe Glück,
Und nur die Liebe bleibt zurück,
Die Lieb und ach, das Leid.

O wär ich doch ein Vöglein nur
Dort an dem Wiesenhang
Dann blieb ich auf den Zweigen hier,
Und säng ein süßes Lied von ihr,
Den ganzen Sommer lang.

Edvard Grieg

9. Foraarsregn

(Holger Drachman)

Det klinger som fra fine Instrumenter,
ot bøjer du det grønne Blad til Side,
så ser du Parkens Alfer, hvor de glide
med spæde Hænder over Strengleger.
O Strengleger! min Ungdoms dyre Minde!

Da gik jeg som berust af Vårens Bad
og sang hen for mig selv så sjæleglad,
og lyttende stod Busk og Blomst og Blad
mens Fuglen flagred til sin Elskerinde.

Det klinger nu som da fra fine Strænge,
det suser sagte gennem spæde Blade:
Se, Busken ryster sig og en Kaskade
af Perletoner triller over Gruset:
Jeg føjer Tårer selv til Regnens Toner.
Kom, kom hver Alf, som skjuler sig bag Blad,
den Forårsregn gør sund, gør sjæleglad,
om end en Vemod dirrer i det Kvad,
som Træet nikker til med tunge Kroner!

Samuel de Lange jr.

10. Frühlingsnacht

(Herzogin W. von Württemberg)

Schon senkt die weiten Schwingen
Still über uns die Nacht
Und schicket leichten Zephir
Durch dunkle Wälder sacht

Die Blätter säuseln leise
In selig süsem Traum
Und flüstern stille Worte
Sich zu von Baum zu Baum.

Die Nachtigallen singen
So holde Melodei'n
Dass ihnen trunken lauschen
Die Bäume rings im Hain

Der Liebsten Stimme hör' ich
Erschallen überall
Und ihrer Stimme lausch' ich
Im Lied der Nachtigall.

Felix Mendelssohn

11. Frühlingslied

(Nikolaus Lenau)

Durch den Wald, den dunkeln, geht
Holde Frühlingsmorgenstunde,
Durch den Wald vom Himmel weht
Eine leise Liebeskunde.

Selig lauscht der grüne Baum,
Und er taucht mit allen Zweigen
In den schönen Frühlingstraum,
In den vollen Lebensreigen.

Blüht ein Blümchen irgendwo,
Wird's vom hellen Tau getränkt,

Das versteckte zittert froh,
Daß der Himmel sein gedenket.

In geheimer Laubesnacht
Wird des Vogels Herz getroffen
Von der Liebe Zaubermacht,
Und er singt ein süßes Hoffen.

All' das frohe Lenzgeschick
Nicht ein Wort des Himmels kündet,
Nur sein stummer, warmer Blick
Hat die Seligkeit entzündet.

Also in den Winterharm,
Der die Seele hielt bezwungen,
Ist dein Blick mir, still und warm,
Frühlingsmächtig eingedrungen.

Hugo Wolf

12. Im Frühling

(Eduard Mörike)

Hier lieg' ich auf dem Frühlingshügel;
die Wolke wird mein Flügel,
ein Vogel fliegt mir voraus.
Ach, sag' mir, all einzige Liebe,

wo du bleibst, daß ich bei dir bliebe!
Doch du und die Lüfte, ihr habt kein Haus.

Der Sonnenblume gleich steht mein Gemüte offen,
sehnend, sich dehnend in Lieben und Hoffen.
Frühling, was bist du gewillt?
Wenn werd' ich gestillt?

Die Wolke seh' ich wandeln und den Fluß,
es dringt der Sonne goldner Kuß
mir tief bis in's Geblüt hinein;
die Augen, wunderbar berauschet,
tun, als schliefen sie ein,
nur noch das Ohr dem Ton der Biene lauschet.

Ich denke Diess und denke Das,
ich sehne mich, und weiß nicht recht, nach was:
halb ist es Lust, halb ist es Klage:
mein Herz, o sage,
was webst du für Erinnerung
in golden grünen Zweige Dämmerung?
Alte unnennbare Tage!

Hugo Wolf

13. Er ist's

(Eduard Mörike)

Frühling läßt sein blaues Band
Wieder flattern durch die Lüfte;
Süße, wohlbekannte Düfte
Streifen ahnungsvoll das Land.
Veilchen träumen schon,
Wollen balde kommen.
Horch, von fern ein leiser Harfenton!
Frühling, ja du bist's!
Dich hab ich vernommen!

Gabriel Fauré

14. La Fée aux Chansons

(Paul-Armand Silvestre)

Il était une Fée
D'herbe folle coiffée,
Qui courait les buissons,
Sans s'y laisser surprendre,
En Avril, pour apprendre
Aux oiseaux leurs chansons.
Lorsque geais et linottes

Faisaient des fausses notes
En récitant leurs chants
La Fée, avec constance,
Gourmandait d'importance
Ces élèves méchants.

Sa petite main nue,
D'un brin d'herbe menue
Cueilli dans les halliers,
Pour stimuler leurs zèles,
Fouettait sur leurs ailes
Ces mauvais écoliers.

Par un matin d'automne,
Elle vient et s'étonne,
De voir les bois déserts:
Avec les hirondelles
Ses amis infidèles
Avaient fui dans les airs.

Et tout l'hiver la Fée,
D'herbe morte coiffée,
Et comptant les instants
Sous les forêts immenses,
Compose des romances
Pour le prochain Printemps!

Recording: **Mediatrack**
Producer/recording engineer: **Tom Peeters**
Recording location: **Opstandingskerk Overveen**
Recording dates: **November 19, 20 and 21, 2014**
Piano tuner : **Charles Rademaker**
Piano: **NY Steinway 1923 type O**

Text: **Nienke Oostenrijk**
English translation: **Sarah Barrett, Anja Oostenrijk**

Cover photo *bevroren viooltje*: **Astrid Schotman**
Portrait Nienke : **Aernout Steegstra**
Artwork: **Egbert Luijs (studioEGT)**

Onze grote dank gaat uit naar:
René Alblas, Agnes van Bekkum, Thijs Bongers,
Lise van Dijk-Skov-Knudsen, Michel Khalifa,
Martin Nijkamp, Kees Oostenrijk, Anja Oostenrijk-Huisman,
Protestantse Gemeente Bloemendaal,
Marcel Schopman, Francisca Thurkow, Bas Volkers

nienkeoostenrijk.nl
lauradelange.nl
cobrarecords.com

Cobra 0047